

особенностями учебной и профессиональной мотивации связана длительность обучения студентов в вузе.

СПИСОК ЛИТЕРАТУРЫ

1. Реан А. А. Психология и педагогика / А. А. Реан, Н. В. Бордовская, С. И. Розум. – СПб.: Питер, 2002. – 432 с.: ил. – (Серия «Учебник нового века»).
2. Бадмаева Н.Ц. Влияние мотивационного фактора на развитие умственных способностей: Монография / Н.Ц. Бадмаева – Улан-Удэ: 2004. – 386 с.
3. Аткинсон Дж. В. Теория о развитии мотивации / Дж. В. Аткинсон – М.: Акварель, 2006.–367с.

УДК 81373.21(477.62)

ОСОБЛИВОСТІ РОЗМОВНОЇ ТА ЖАРГОННОЇ НОМІНАЦІЇ ВНУТРІШНЬОМІСЬКИХ ОБ'ЄКТІВ М. ДОНЕЦЬКА (ВОРОШИЛІВСЬКИЙ РАЙОН)

Є. В. Кондрашова, Є. С. Отін

Резюме. У статті досліджено неофіційну урбанонімію м. Донецька, виявлено особливості розмовного та жаргонного найменування внутрішньоміських об'єктів, встановлено характер урбанонімів, встановлено зв'язок специфіки урбанонімів із їхніми типами та функціями із застосуванням системного підходу до проблеми.

Ключові слова: топоніміка, урбанонім, ергосленгонім, годонім, артіосленгонім.

Лінгвістичні дослідження топонімів проходять з урахуванням історичного розвитку мови, виділенням давніх тополексик, здійсненням етимологічного аналізу, встановленням зв'язку з конкретними мовами, виявленням мовних та діалектологічних ареалів тощо. Сучасні топонімічні дослідження обов'язково базуються на даних археології, історії, географії, палеонтології, без яких топоніміка не мала б необхідного наукового підґрунтя. Географічні назви виконують адресну функцію щодо конкретних географічних об'єктів.

Значний внесок у вивчення топоніміки зробили видатні вітчизняні вчені: Р.О. Агеєва, Л.С. Багров, С.Б. Веселовський, М.В. Горбаневський, В.І. Даль, В.С. Кусов, Г.М. Мезенко, Е.М. Мурзаєв, В.А. Никонов, Е.С. Отін, Е.М. Поспелов, М.Е. Рут, Г.П. Смолицька, І.І. Срезневський, О.В. Суперанська, О.М. Щокатов та багато інших. Першим дослідником народної ландшафтної термінології в Україні був П. Тутковський.

Топонімічна робота проводиться в усіх містах України: Дніпропетровську (І. Сухомлин), Донецьку (Є. Отін), Запоріжжі (О. Волох, В. Фоменко), Луцьку (В. Покальчук.); Тернополі (Д. Бучко „Ойконімія Покуття”, 1992); Чернівцях (Я. Редьква „Гідронімія Зх. Поділля”, 1998); Луцьку (Л. Василюк „Фізико-географічна зумовленість топонімії Волинської області”, 2000) та інших.

Із розвитком топоніміки як наукової галузі у ній почали виділятися різноманітні розділи, у залежності від конкретизації предмету їх вивчення. Одним з таких розділів виявилася урбаноніміка («міський» + «ім'я, назва»), що займається вивченням власних назв внутрішньоміських топографічних об'єктів – урбанонімів.

Одним із дошкульних питань топоніміки залишається на сьогодні питання про найменування назв поселень або так званих малих топооб'єктів у межах населеного пункту. Особливу увагу привертають відтопонімні сленгоніми, а також зразки неофіційної лексики. Наше дослідження здійснюється на базі урбанонімії Донецька в межах Ворошилівського району.

Із усвідомленням потреби документального закріплення топонімів, виникли два основних її види: топоніми офіційні та неофіційні. Розробкою теми неофіційної урбанонімії займалися такі вчені як Д.С. Болдаєв., І.С. Потанухіна, А.М. Мезенко та ін.

Є.С. Отін зауважує, що в регіональних і професійних жаргонах наявні численні власні імена відонімного походження, що виступають в якості паралельних ненормативних утворень [1]. Такими утвореннями є сленгові годоніми, ергосленгоніми та артосленгоніми, що слугують матеріалом нашого дослідження.

Важливим зауваженням щодо специфіки дослідження у нашій статті є базисна специфіка жаргононімів. Оскільки однією з особливостей розмовного внутрішньоміського простору Донецька є використання російськомовних лексем, маємо акцентувати увагу на відповідному характері текстового матеріалу.

У нашій статті маємо на меті здійснити спробу визначити шляхи та способи номінації неофіційних власних географічних назв, здійснити аналіз неофіційної урбанонімії Ворошилівського району м. Донецька (розмовний та сленгонічний характер урбанонімів), виявити специфіку найменувань урбанонімічного плану.

До неофіційної урбанонімії належать внутрішньоміські розмовні власні назви, сленгоніми (або жаргононіми). До складу останніх зараховуємо сленгові годоніми, ергосленгоніми та артосленгоніми.

З огляду на тенденції створення словника сленгонімів на кафедрі загального мовознавства Донецького національного університету, ми вважаємо доречним навести нижче словникові статті відповідної тематичної орієнтації.

Першою групою неофіційної урбанонімною лексики становлять розмовні еквіваленти власних назв по відношенню до офіційного простору онімів внутрішньоміських об'єктів.

КО'ВАНКИ. Розмовний агоронім, що відповідає офіційній назві Донецькому парку Кованих та різьблених фігур, і який утворився шляхом універбації й усічення основи частини з наступною суфіксацією: *Донецький парк Кованих та різьблених фігур* > *Кован* + -к-.

ПЛОЩА'ДКА. Розмовний годонім, що відповідає означенню території спортивної площадки в районі студентської їдальні Донецького національного «Бригантина» і ставків парку ім. Щербакова.

ВОРОШИ'ЛОВКА¹, ЦЕ'НТР². Розмовний хоронім, що відповідає офіційній назві Ворошилівського району м. Донецька, утворений: 1) шляхом усічення основи оніма з наступною суфіксацією: *Ворошилов(ський)* + к; 2) означення території центру міста.

РО'ЗА. Розмовний годонім, що відповідає офіційній назві вул. ім. Рози Люксембург, утворена шляхом універбації оніма.

НА'БЕРЕЖНАЯ. Розмовний хоронім, що відповідає офіційній назві вул. Набережної, а також території навколо р. Кальміус (водосховище), тобто утворене шляхом метонімізації

ДЕКО'Р. Розмовний ергосленгонім, що відповідає офіційній назві ТЦ «Декор-Донбас» і який утворився шляхом усічення основи оніма.

Ю'ЖНЫЙ, КОЛЬЦО'. Розмовний годонім, що відповідає офіційній назві: 1) АВ «Південний»; 2) ТЦ «Золотое кольцо» та вживається на означення відповідних топооб'єктів, а також території площі ім. Павших Комунарів.

КА'ССЫ. Розмовний годонім, що відповідає офіційній назві відділення залізничних кас на розі вул. Університетської і пр. Театрального, утворений шляхом усічення основи оніма.

АРЕ'НА. Розмовний ергосленгонім, що відповідає офіційній назві стадіону «Донбасс Арена», утворений шляхом усічення основи оніма.

КРЫ'ТЫЙ. Розмовний ергосленгонім, що відповідає офіційній назві «Крытый рынок» і території навколо нього, що охоплює частину вул. імені Б. Хмельницького, вул. 50-річчя СРСР, б-ру ім. Т. Шевченка та вулиця ім. Челюскінців, утворений шляхом усічення основи оніма.

СИ'ТИ. Розмовний ергосленгонім, що відповідає офіційній назві ТООЦ «Донецьк-Сіті», утворений шляхом усічення основи оніма.

МОЩЕ'НКА. Розмовний годонім, що відповідає офіційній назві відрізка проспекту ім. Ілліча від пл. ім. Леніна до вул. Набережної, утворений на означення характеру дороги не заасфальтованої, а власне вимощеної, із наступною суфіксацією.

РИ'ТА. Розмовний ергосленгонім, що відповідає офіційній назві магазину «Рита», утворений на означення квадрату будинків, розташованих на вул. ім. Щорса, пр. Гурова, вул. ім. Р. Люксембург та пр. Театрального.

ЕДИНИ'ЦА, ДВО'ЙКА, ТРО'ЙКА, ЧЕТВЕ'РКА. Розмовний ергосленгонім, що відповідає офіційній назві гуртожитків №1, №2, №3, №4 Донецького національного університету, розташованих на вул. Р. Люксембург, утворений шляхом універбації з наступною суфіксацією.

БРИ'ГА. Розмовний ергосленгонім, що відповідає офіційній назві їдальні Донецького національного університету «Бригантина», утворений шляхом усічення основи оніма: *Брига(нтина)*.

ФИЛА'РА. Розмовний ергосленгонім, що відповідає офіційній назві Донецької обласної філармонії, утворений шляхом усічення основи оніма: *Филар(мония) > Филара*.

ГЛА'ВНЫЙ. Розмовний ергосленгонім, що відповідає офіційній назві головного корпусу Донецького національного університету, розташованого на пр. ім. Гурова, утворений шляхом універбації: *Главный корпус > Главный*.

ПУ'ШКА. Розмовний артіосленгонім, що відповідає офіційній назві пам'ятника «Царь-пушка», утворений шляхом усічення основи оніма: *(Царь-)пушка*.

ДПИ. Розмовний ергосленгонім, що відповідає офіційній назві Донецького національного технічного університету, що є зразком старої назви університету – *Донецький політехнічний інститут*. Університет пройшов 4 стадії перейменування: *Сталінський індустріальний інститут (1926) > Донецький політехнічний інститут (1960) > Донецький державний технічний університет (1993) > Донецький національний технічний університет (2003)*.

ПОЖА'РКА. Розмовний годонім, що відповідає назві трамвайного кільця на пл. ім. Держинського, де колись розташовувалась пожежна частина, утворений шляхом усічення основи оніма з наступною суфіксацією: *Пожар(ная) + к*.

Друга група неофіційної урбанонімії Ворошилівського району Донецька стосується особливого простору онімів, що, як попередньо зазначалося нами, містять у собі додаткову емоційно-оцінну конотацію й експресивне забарвлення.

ГРЕ'НКА. Сленговий однослівний годонім, що відповідає офіційній назві пр. ім. Грінкевича, утворений шляхом усічення основи офіційного оніма з наступною суфіксацією і аналогізацією до апелятива: *Грин(кевич) + к + формальне співвіднесення з апелятивом «грєнка»*.

ФЛЕ'РА. Сленговий однослівний годонім, що відповідає офіційній назві вул. Флеровського, утворений шляхом усічення основи і переміщенням акценту: Флеровського > Фле́ра

ГОЛОВА'1, ПЯТА'К'2. Однослівний артіосленгонім, що відповідає: 1) офіційній назві пам'ятника О.С. Пушкіну у вигляді бюста письменника; 2) офіційній назві пам'ятника О.С. Пушкіну і овальної території навколо на перетині б-ру ім. Пушкіна та пр. ім. Грінкевича. Утворений шляхом уподібнення до значень 1) «голови»; 2) овальної форми території.

Я'МА. Однослівний ергосленгонім, що відповідає офіційній назві АС «Центр», і виник як означення рельєфного характеру території, на якій розташована автостанція.

ТРАМВА'ЙНАЯ. Сленговий однослівний годонім, що відповідає офіційній назві вул. ім. Челюскінців, якою проходить шлях міського трамвайного транспорту.

ЧИ'КА. Однослівний ергосленгонім, що відповідає офіційній назві НК «Чикаго», утворений шляхом усічення знімної основи з наступним співвіднесенням значення з жаргонним словом на означення гарної дівчини, що часто відвідує нічні клуби: *Чика(го) + «чіка»*.

УТЮ'Г. Однослівний ергосленгонім, що відповідає офіційній назві ТОЦ «GREEN Plaza», шляхом уподібнення до асоціації із архітектурою хмарочоса, що своєю пласкою стороною нагадує праску.

ГАНДО'НАЛЬДС'1, МАКДА'К'2. Однослівний ергосленгонім, що відповідає офіційній назві сітці ресторанів швидкого харчування «Макдоналдс», і утворений: 1) шляхом співвіднесення оніма з жаргонним апелятивом та наступним використанням його кореня та пом'якшенням [л]: *Макдоналдс > гандон + -алдс- > Гандональдс*; 2) усічення основи до утворення акроніма за аналогією до імені персонажу Скруджа МакДака: *Макдоналдс > МакДак*.

КАМСА'. Сленговий однослівний годонім, що відповідає офіційній назві пр. Комсомольський, шляхом усічення основи з відповідного співвіднесення з апелятивом: *Комсомольський > Комса + «камса» > Камса*.

ЧЛЕНТА'НО. Однослівний ергосленгонім, що відповідає офіційній назві Сітці піцерій «Челентано», утворений шляхом кореневого уподібнення до апелятива з обсцінним значенням.

ГА'НДЖ. Однослівний ергосленгонім, що відповідає офіційній назві бару «Gung'ю'bazz», утворений шляхом усічення основи оніма: *Gung('ю'bazz)*.

РЫГАНТИ'НА. Однослівний ергосленгонім, що відповідає офіційній назві студентської їдальні Донецького національного університету «Бригантина», утворений шляхом опускання першого приголосного звука та наступного формального уподібнення до апелятивного кореня: *(Б)ригантина > «рыгать» > Рыгантина*.

ЖЕЛЕ'ЗКА. Сленговий однослівний годонім, утворений на означення центральних воріт парку ім. Щербакова, зроблених із металу.

САРА'Й. Однослівний ергосленгонім, що відповідає офіційній назві бару «Байкерс-бар», утворений як метафоричне означення колориту інтер'єру закладу.

НА'ДЬКА. Сленговий однослівний годонім, що відповідає території скверу біля бібл. ім. Надії Крупської, утворений шляхом універбації, усіченням основи оніма з наступною суфіксацією, що призводить до уподібнення до зневажливого власного оніма особи жіночого роду: *Надежда Крупская > Над(ежда) + к > Надька*.

МИ'ША. Однослівний артіосленгонім, що відповідає офіційній назві Собору Архістратигові Михайлу, і прилягаючого до нього сквера, утворений шляхом універбації, усіченням основи оніма й утворенням зменшено-пестливого найменування особи чоловічого роду: *Собор Архистратигу Михаилу* > *Мих(аила)* > *Миша*.

СКУ ЛА. Сленговий однослівний годонім, що відповідає офіційній назві скверу на Театральній площі (ріг вул. Артема і Театрального пр.), утворений від іншомовного «*school*» – «*школа*», переданий надалі транслітерацією. Оскільки номінаторами виступили представники субкультури «олдскул» («стара школа»), утворилася назва відповідного усіченого характеру.

Э'ЛВИС¹, СОЛОВЕ'Й². Однослівний артіосленгонім, що відповідає офіційній власній назві пам. О. Солов'яненку: 1) як означення зовнішнього вигляду пам'ятника (стиль костюмів Е. Преслі); 2) усічення основи оніма і формальний збіг із апеллятивом: *Солов(ьяненко)* > «*соловей*» > *Соловей*.

ЛИ'ВЕР. Однослівний ергосленгонім, що відповідає офіційній назві готелю, арт-ресторану, бару та їдальні «Ліверпуль», утворений шляхом усічення основи оніма: *Ливер(пуль)*, що призвело до формального збігу з апеллятивом.

На думку А.М. Мезенко, урбанонімний простір – це сукупність усіх назв, що входять до складу міста, які існують зараз і ті, що використовувалися в попередній епохи. Це назви лінійних (вулиць, провулків, проспектів, проїздів, тупиків і та ін.) і масштабних об'єктів (церков, костелів, монастирів, кінотеатрів, готелів, кафе, пам'ятників і та ін.). Дослідниця зазначає, попри те, що урбанонімія являє собою набір назв дуже різноманітних об'єктів, одиниць, які входять до неї, тісно пов'язані між собою, переплетені і виконують однакові функції, що є основою їх об'єднання в один клас топонімів [2].

Урбанонімний простір є складовою частиною топонімичного, а звідси, відповідно, усього ономастичного простору. Тому під урбанонімним простором ми розуміємо мікросистему, структура якої репрезентована організованою сукупністю різних класів онімів на позначення локально закріплених об'єктів: (годонімів, дромонімів, агоронімів, ойконімів, ергонімів, фірмонімів, емпоронімів і та ін.) [3].

Урбанонімія, як особливий розділ топонімії, має ряд спільних для більшості розрядів топонімів рис: 1) зумовленість позамовними факторами; 2) системність організації; 3) наявність варіантів офіційна/неофіційна назва; 4) наявність словотворчих формантів структурно-граматичних типів; 5) можливість бути зафіксованими в художніх текстах, у результаті чого вступати в інші системні зв'язки і навіть брати участь у стилістичних прийомах; 6) спільність функцій [3].

Особливість урбанонімії полягає у специфічності ознак. Так, крім спільних для всіх розрядів топонімів характеристик, урбанонімам властиві: 1) високий ступінь змінюваності; 2) загалом низький ступінь популярності; 3) переважна одномовність; 4) слабкий зв'язок з діалектом; 5) семантична мотивованість більшості урбанонімів; 6) перевага штучної номінації над природною; 7) писемна закріпленість [2].

Урбаноніми виконують дві основні функції: 1) ідентифікуючу; 2) інформативну. Ідентифікуюча функція пов'язана з особливістю власної назви загалом, адже основне її призначення – виділяти і розрізняти однотипні об'єкти. Ця функція належить і до урбанонімів, оскільки вони називають окремий локальний об'єкт і виділяють його з ряду подібних. Інформативна функція топоніма пов'язана з тим, що він повинен орієнтувати людину в навколишньому просторі, у місті, служити, так би мовити, адресою. Інформативна функція урбаноніма має свою специфіку: адже вони несуть інформацію про особливості локально закріпленого об'єкта (виду діяльності, асортименту послуг і товарів та ін.) [4].

Отже, на підставі всього вищезазначеного можна зробити висновки: 1) системний підхід є важливим при аналізі об'єктів наукового пізнання в царині ономастики; 2) урбанонімія створює відкриту мікросистему, яка містить власні назви на позначення локально закріплених об'єктів і є особливим розділом топонімії; 3) урбаноніми в системі назв на території міста є ідентифікуючими найменуваннями штучно створених об'єктів; 4) урбанонімія неминуче вбирає в себе назви фізико-географічних об'єктів міської території; 5) неофіційна урбанонімія постійно кількісно зростає, відображаючи активні розумово-мовленнєві процеси суспільства.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Отин Е.С. Труды по языкознанию. – Донецк: ООО «Юго-Восток, Лтд», 2005. – 479с.
2. Мезенко А.М. Имя внутригородского объекта в истории: Об урбанонимах Белоруси XIV – нач. XX в. / А.М. Мезенко. – Мн.: Выш. шк., 2003 – 301с.
- 3.Цілина М. М. Проблемні питання структури урбанонімів (на матеріалі урбанонімії міста Києва) / М. М. Цілина // Науковий вісник Чернівецького університету: Збірник наукових праць. Випуск 354 – 355. Слов'янська філологія. – Чернівці: Рута, 2007. – С. 266–268.
- 4.Титаренко А. Місце урбанонімів в ономастичному просторі//Теоретична і дидактична філологія. – Вип. 12. – 2012. – С. 235–238.
- 5.Отин Е.С. Словарь коннотативных собственных имён. — Донецк: Юго-Восток, 2004. — 412 с
6. Отин Е.С. Сленговые собственные имена в онимном пространстве современного русского языка / Е.С. Отин // Логос ономастики. — № 1 (3). — Донецк. — 2009. — С. 59—63.
- 7.Поляков В.Е. Историческая эволюция городской топонимии Симферополя / Поляков В.Е. – Симферополь, 2001. – 223 с.
- 8.Флоренский П. А. Имена. — СПб.: Авалонь, 2007. — 332 с.
- 9.Степкин В.П. Полная история Донецка: (1779-1991) / В.П. Степкин, В.А. Гергель. – Донецк: Апекс, 2008. – 540 с.
- 10.<http://www.iling-ran.ru/>
- 11.Галай О.Б. Українська урбанонімія Закарпаття : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.01 «Українська мова» / О.Б. Галай. – Ужгород, 2009. – 17 с.

УДК 81'373.43-112:81'371

ОСОБЕННОСТИ ВЕРБАЛИЗАЦИИ КОНЦЕПТА «ЖЕНЩИНА» АНГЛИЙСКИМИ НЕОЛОГИЗМАМИ НАЧАЛА ХХІ ВЕКА

М. А. Костенко, Ю. К. Островская

Резюме. В данном исследовании рассматриваются особенности вербализации концепта «женщина» английскими неологизмами начала ХХІ века. Установлены лексико-семантические доминанты в поле актуализации концепта «женщина».

Ключевые слова: вербализация, концепт, макрополе.

1. Отличительной чертой развития английского языка в ХХІ веке является процесс активной номинации новых социальных, культурных и научных реалий, возникающих вследствие бурных экономических и политических преобразований в современном английском обществе. В современных научных исследованиях в области неологии новая лексика рассматривается уже в когнитивном аспекте, что позволяет проанализировать процесс формирования семантической структуры новой языковой единицы [1; 2; 3; 5; 6; 8; 9]. В настоящее время активно разрабатываются основные проблемы неологии: неологизмы исследуются на материале английского [2; 3; 6 и др.], немецкого[1], русского языков [1; 7; 8; 9].

Совокупность множества представлений носителей языка об окружающей среде составляет национальную картину мира. Один из ключевых ее концептов – концепт «женщина», который является культурно значимым образованием, отражающим национальные особенности представлений о действительности. Важную роль в исследовании его трансформации играют процессы вербализации этого концепта